

DE ACADEMISCHE OPLEIDING VAN EEN ZESTIENDE EEUWSE SCHOUT

door Ad Otten

In de lijst van schouten van de heerlijkheid Geldrop treft men de naam aan van zekere Godovart van Lanckvelt, die van (tenminste) 1600 tot 1615 aan het hoofd stond van Geldrops dorpsbestuur in zijn functie van schout van Heeze, Leende en Geldrop (1).

Deze Godovart van Lanckvelt werd omstreeks 1558 in Gemert geboren (2). Hij was de zoon van Jonker Goyart Goyartszoon van Lanckvelt, die in Gemert een omgracht en versterkt huis bewoonde in de Deel. Op de bekende kaart van Blaue van omstreeks 1650 wordt dit huis nog aangeduid als "Huis Lancvelt". Dan is het in Gemert al bekend onder de naam "het Slotje".

De familienaam Van Lanckvelt wordt ontleend aan het feit dat deze adellijke familie eeuwenlang "het goet Lanckvelt" gelegen tussen Erp en Veghel in leen hield van de Hertog van Brabant. In het zogenaamde Stootboek en Spechtboek, de oude leenregisters van het hertogdom, treft men veelvuldig de naam van Goyart van Lanckvelt aan als leenman van het betreffende goed. Onder hen treffen we zowel de Goyart van Lanckvelt aan die op het einde van de 15de eeuw in Gemert schout was, als diens achterkleinzoon met dezelfde naam als de schout van Heeze, Leende en Geldrop. Van met name de Gemertse schouten in later eeuwen is bekend dat zij allen een universitaire opleiding hebben genoten, terwijl van deze functionarissen uit vroegere tijden veel minder daaromtrent bekend is. Zo zoekt men ook tevergeefs naar de naam van Goyart van Lanckvelt in het in 1979 verschenen boekwerk "Noordbrabantse studenten 1550-1750" door H.Bots e.a., dat werd uitgegeven in de reeks Bijdragen tot de Geschiedenis van het Zuiden van Nederland. Toch blijkt uit een "nota" in de Gemertse schepenprotokollen dat deze schout ook een academische opleiding genoten heeft,

en wel te Douai. Voor het ontbreken van zijn naam in de vermelde lijst van studenten is een alleszins plausible verklaring te vinden in het lijvige boekwerk van Bots c.s.: "Het bezoekersaantal van Douai is door het verloren gaan van de matrikels (inschrijfregisters) moeilijk te bepalen. Alleen al via toevallige vondsten in de literatuur werden een kleine 50 studenten van Douai achterhaald. Het werkelijke aantal moet in de honderden hebben gelopen...."

Na lezing van de hiernavolgende getuigenis zal iedereen het ermee eens zijn dat aan de toevallig gevonden oud-studenten van de universiteit van Douai kan worden toegevoegd de van Gemert afkomstige Goyart Goyartzoon van Lanckvelt (3):

"Heer Gerit vander Bruggen, pastoor des dorps van Gemert, Heer Maximiliaen van Beeck, priester, tuygen dat Goort, zoone Goorts van Lanckvelt, gebooren vanden dorpe van Gemert ende aldaer noch hevet woonen vaeder ende moeder van wettigen bedde, hem hevet geabsenteert uyten voerseghden dorpe wel eenen tijt termijn ende spatium van ontrent drie jaer ende een halff nadien hij van Den Bossche uyter schoelen gecoemen was ende tot Duwaey gevisiteert off schoelen gegaen ende daernae van Duwaey gecoemen sijnde heeft hem begeeven binnen Ludick (=Luik) bij eenen Mr. Jacop Peelmans, genoempt notarius vanden Eerwaerde Heeren des Hoofs vanden Bisschop van Luycke omme sijn practijcken te leeren wel onrent eenen jaere.

Seggende en gevende kennisse van hender wetentheyte dat sijn vanden voerseghden Goerden van Lanckvelt hebben gehadt schrijven ende wech geschreven ten teyde sijnder woeningen vander plaetsen voerscreven. Anthonis Lenarts van Lanckvelt out ontrent 40 jaere, eertijts borgemeester tot Gemert, tuycht ende accordeert metten getuychenis. Actum den 27ste octobris 1578."

Als jongeman van ongeveer 17 jaar is dus Goyart in de lente of zomer van 1575 naar de universiteitsstad Douai getogen, na eerst "de school in Den Bosch" doorlopen te hebben. De stad Douai, nu gelegen in het Noord-Franse Departement Nord, behoorde in de Middeleeuwen aan de graven van Vlaanderen, later aan de hertogen van Bourgondië, nog later tot de Spaanse Nederlanden. Sedert 1667-1668 is de stad pas Frans. In de zes-

tiende eeuw heeft deze stad een universiteit gekregen (4); zo'n twee en een half jaar studeerde aldaar onze Goyart, waarna hij vertrok naar Luik om "praktijkervaring" op te doen bij een zekere Mr. Jacob Peelmans, notaris aan het Hof van de Prins-Bisschop van Luik.

Uit de Gemertse schepenprotokollen komt maar één persoon naar voren die als de betreffende "student" kan worden aangewezen. En dat is de zoon van Jonker Goyart van Lanckvelt, die te Gemert op het Slotje woonde. Waarom de aangehaalde getuigenis in de schepenprotokollen werd opgenomen is niet helemaal duidelijk. Mogelijk heeft het gegolden als een bewijs van inleven-zijn. Hoe het ook zij, Goyart junior kwam uiteindelijk in Gemert weer boven water en zijn naam zal nog menigmaal in de Gemertse schepenprotokollen worden genoteerd. Bij één van deze akten, opgemaakt op 2 januari 1590, draagt Goyart van Lanckvelt de Oude, het vruchtgebruik van de hoeve op den Hoge Aarle over aan zijn zoon Goyart van Lanckvelt de Jonge, die gezien de toevoeging achter zijn naam het in Douai en Luik geleerde dan al in praktijk brengt als "Schout tot Heeze, Leent ende Geldrop" (5).

NOTEN:

- (1) J. Coenen, Het Corpus van Geldrop, Bijdr. nr. 8 v.d. Gesch. van Geldrop.
- (2) In een akte d.d. 18-9-1603, waarvan een transcriptie in Kerkberichten Gemert, 25 april 1926, verklaart Schout Goyart van Lanckvelt 45 jaar te zijn.
- (3) Rijksarchief 's-Bosch - Gemert R 110 folio 155 (d.d. 27-10-1578).
- (4) In 1887 is de laatste faculteit van Douai overgegaan naar Lille.
- (5) Rijksarchief 's-Bosch - Gemert R 111 folio 3-5 (d.d. 2-1-1590).